

Politisk aftale om forslag til lov om forældreansvar

Regeringspartierne, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten har den 5. december 2006 indgået aftale om et nyt forslag til lov om forældreansvar. Aftalen bygger på indholdet af Betænkning nr. 1475, Barnets perspektiv, afgivet i 2006 af udvalget om Forældremyndighed og Samvær.

Med forslaget ønsker aftalepartierne en grundlæggende ændring af området således, at det fremover er barnets ret til begge sine forældre – og ikke forældrenes ret til barnet – der skal være det bærende element for afgørelser. Lovforslaget bygger på, at forældrene har et fælles ansvar for deres barn – uanset om samlivet mellem dem er ophævet.

Alle afgørelser skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet – og barnets perspektiv skal belyses i alle sager. Barnet må ikke blive - eller føle sig - ansvarlig for myndighedernes afgørelser.

Aftalepartierne ønsker at understrege, at begge forældre har og skal påtage sig ansvar for at understøtte og medvirke til, at barnet efter et samlivsbrud fortsat kan have en tæt og jævnlig kontakt med begge forældre. Det er således lovens klare udgangspunkt, at forældrene har fælles forældremyndighed, og at dette fællesskab omkring barnet fortsætter efter en samlivsophævelse. Den fælles forældremyndighed kan kun ophæves, hvis tungtvejende grunde af hensyn til barnet taler for det. Det centrale i denne forbindelse er, om forældrene kan håndtere deres eventuelle konflikter på en sådan måde, at det ikke går ud over barnet.

I det omfang forældrene ikke lever op til det fælles ansvar, kan det være bedst for barnet, at der ikke er fælles forældremyndighed, eller at samværet suspenderes, evt. for en periode.

Aftalepartierne ønsker med disse principper at gøre op med den hidtidige praksis på området.

Gennem de senere år er der gennemført flere ændringer, der har betydning for behandlingen af sager om forældremyndighed og samvær. Der er kommet øgede muligheder for rådgivning og konfliktmægling, ligesom alle sager fra 1. januar 2007 skal starte i statsforvaltningen med henblik på at finde forligsmuligheder. Formålet med ændringerne er, at forældrene i højere grad selv bliver i stand til at løse problemerne, så antallet af konfliktfyldte sager om forældremyndighed og samvær ved domstolene reduceres væsentligt. Aftalepartierne peger på, at denne aftale understøtter disse tiltag.

Udkast til forslag til lov om forældreansvar indeholder desuden følgende elementer:

- Børn skal inddrages i sager efter loven, så deres perspektiv belyses. Dette kan ske ved samtaler, børnesagkyndige undersøgelser eller på en anden for barnet skånsom måde. Barnet kan undlade at udtale sig, hvis det ønsker dette.
- Forældrene har et fælles ansvar for, at et samvær kan virkeliggøres. Forældrene deler som udgangspunkt udgifterne til transporten af barnet til og fra et samvær.
- Det skal være muligt at fastsætte samværsordninger, hvor barnet er lige meget hos hver forælder (deleordninger).

- En forælder, der ikke har del i forældremyndigheden skal – på samme måde som indehaveren af forældremyndighed – fremover orienteres om og have adgang til at deltage i de generelle sociale aktiviteter på skoler og i institutioner.
- Forældre, der flytter indenlands eller udenlands, skal 6 uger inden flytningen varsle den anden forælder herom. Dette gælder uanset, om der er fælles forældremyndighed eller ej. Varslingspligten gælder også for en samværsforælder. Hensigten er, at den forælder, der ikke flytter, får lejlighed til at bringe spørgsmål vedrørende barnets fremtidige bopæl, forældremyndigheden over barnet eller hensigtsmæssigheden af en eksisterende samværsordning op i statsforvaltningen, således at der kan ske en vurdering af, om flytning er i barnets interesse. Statsforvaltningen vil efter omstændighederne kunne træffe en midlertidig afgørelse om bopælen eller forældremyndighedssagen, indtil der foreligger en afklaring af, hvad der tjener barnet bedst.
- Der kan i særlige tilfælde fastsættes samvær med barnet med andre end dets forældre, når der ikke er samvær (eller kun begrænset samvær) med den anden forælder. Her tænkes f.eks. på samvær med bedsteforældre, søskende el.
- Samværschikane skal imødegås ved en opstramning af praksis for fastsættelse af erstatningssamvær, og ved, at fogedretternes tvangsfuldbyrdelse af samværsager effektiviseres. Samværschikane skal have større vægt ved bedømmelsen af, hvad der er i barnets bedste, når der skal træffes afgørelse om barnets bopæl eller forældremyndigheden over barnet.
- Det skal have betydning for afgørelser om forældremyndighed og bopæl, hvem af forældrene, der har bedst evne til at samarbejde og dermed sikre barnets samvær med den anden forælder.
- Domstolenes afgørelser om forældremyndighed, bopæl eller samvær skal begrundes bedre. Det skal således tydeligt fremgå, hvad forudsætningerne for en afgørelse er, således at der senere kan lægges vægt herpå, f.eks. hvis en samværsaftale eller afgørelse ikke overholdes.

Der er mellem aftalepartierne enighed om, at det skal være muligt for forældre, der har mistet forældremyndigheden før lovændringen, at rejse sag om dom til fælles forældremyndighed efter reglerne i forældreansvarsloven.

Aftalepartierne har noteret sig, at Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender tager initiativer til, at lovens principper gennemføres i statsforvaltningerne og ved domstolene, så lovens principper forankres og kan udøves effektivt af disse myndigheder.

Der er enighed mellem aftalepartierne om, at der er behov for at følge lovens anvendelse og implementering særlig for så vidt angår effekten af de nye muligheder i loven. Ministeriet iværksætter derfor et forskningsprojekt, der ca. 3 år efter lovens ikrafttræden skal afgive en evalueringsrapport. Den skal bl.a. belyse omfanget og virkningen af afgørelser om fælles forældremyndighed, betydningen af fokus på barnets perspektiv og inddragelse af barnet, samt virkningerne af forældrenes fælles ansvar for barnet.

Samtidig skal eksisterende statistikker udbygges, så der tilvejebringes løbende oplysninger om børns familief forhold.

Aftalepartierne er enige om at mødes, når resultaterne af forskningsprojektet foreligger for at drøfte, hvordan området har udviklet sig.

Ministeren vil årligt indbyde aftalepartierne til en drøftelse af lovens virkninger.

Aftalepartierne har aftalt at mødes, når forslag til lov om forældreansvar har været i høring hos organisationer og myndigheder, således at eventuelle nye problemstillinger, som der ikke er taget højde for i lovforslaget, kan drøftes blandt partierne med henblik på at finde en fælles løsning af disse.

Aftalepartierne har endeligt drøftet, om der som led i den øgede mulighed for fælles forældremyndighed, der følger af forældreansvarsloven, kunne være andre problemstillinger i forhold til delte familiers økonomi, der knytter sig hertil. Partierne har ikke taget stilling hertil, men finder det hensigtsmæssigt, at Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender får udarbejdet en oversigt over den eksisterende viden om de faktiske forhold i delte familier.